

Töötervishoiualase järelevalvetalituse sihtkontrolli kokkuvõte
Töötervishoid ja tööohutus autopesulates.

Käesoleval aastal viis Tööinspektsiooni töötervishoiualase järelevalve talitus läbi sihtkontrolli autopesuteenust pakkuvates ettevõtetes.

Tööinspektsioon on ka varem viinud läbi sihtkontrolle, mille fookus on suunatud töötervishoiu ja tööohutuse korraldamisele ning vastavalt ettevõtete tegevusvaldkonnale erinevate ohutegurite riskide hindamisele. Autopesulates on selleks ohtlikud kemikaalid. Näiteks võivad mitmeotstarbelised puhastusvahendid olla tugevad nahaärritajad ning põhjustada ka silmade ärritust. Tugevad rasvaeemaldusvahendid sisaldavad aga aineid, mis on mürgised nii sisse hingates kui ka alla neelates.

Kahjuks tuleb tõdeda, et ettevõtete töötervishoiu ja tööohutuse juhtimine, ohtlike kemikaalidest tekkida võivate riskidega arvestamine on üldiselt tagasihoidlik. Terviseriske ei osata hinnata ning seetõttu ei pöörata ka piisavat tähelepanu erinevate kemikaalide ohutule kasutamisele.

Lisades juurde muud autopesulates varitsevad terviseriskid, siis võib väita, et selles tegevusvaldkonnas on piisavalt ohutegureid, mis töötajate tervist võivad negatiivselt mõjutada.

Haigestumine võib avalduda mitmeti: selleks võib olla füüsilise ülekoormuse haigus, krooniline mürgistus, allergiline haigus, kopsuhaigus. Igal juhul kannatab töötaja tervis ning seeläbi ka tema elukvaliteet.

Märgukiri algavast sihtkontrollist saadeti 56 ettevõttele. Külalastavad ettevõtted valiti juhuvaliku teel ning järelevalve viidi läbi 12 ettevõttes (märgukirja saanutest 21%).

Sihtkontrolli käigus kontrolliti tööandjapoolsete abinõude rakendamist erinevate ohutegurite mõju vältimiseks või vähendamiseks, sh riskianalüüsi olemasolu, tegevuskava täitmist. Eelkõige kontrolliti ohtlike kemikaalide käitlemise ohutust (seda nii vajaliku ventilatsiooni, ohutuskaartide, juhendite kui ka juhendamise tasandil), töötajate terviskontrolli korraldamist, esmaabi korraldust.

Sihtkontrollid viidi läbi Tallinnas, Tartu maakonnas ning Lääne-Virumaal. Kontrollialused ettevõtted olid pigem väikeettevõtted, keskmine töötajate arv oli 2,6.

Sihtkontrolli tulemustena esitasid töötervishoiu tööinspektorid tööandjatele 22 suulist soovitusi. Rikkumisi tuvastati kokku 73. Keskmiselt oli ettevõtte kohta 6,1 rikkumist. 51 rikkumise kõrvaldamiseks koostati ka ettekirjutus.

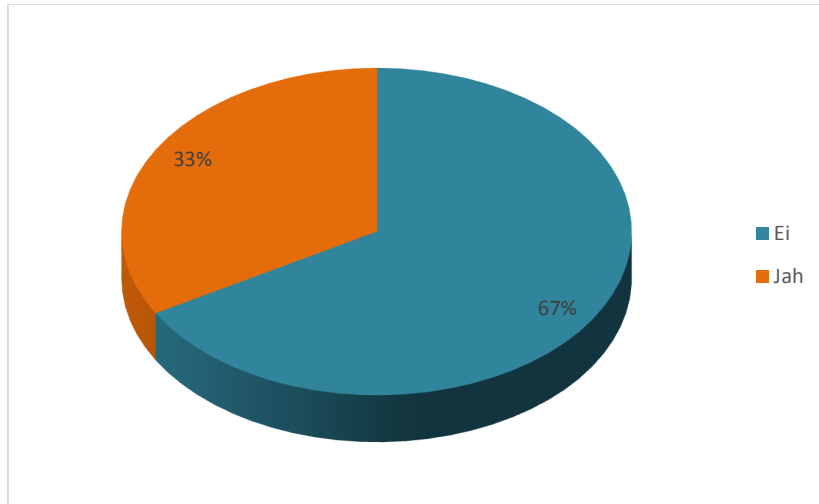
Järgnevalt ülevaade erinevatest töötervishoiu ja tööohutuse valdkondadest, millele pöörati tähelepanu.

1. Esmalt kontrolliti riskianalüüsi olemasolu ning kas riskianalüüsis on hinnatud kõiki töökeskkonna ohutegureid.

Kontrollimise käigus selgus, et 1 juhul ei olnud ettevõttes riskianalüüsi läbi viidud ning 7 juhul oli selles hindamata jäänud mõned töökeskkonna ohutegurid.

Riskianalüüs ei olnud ajakohane ning ei vastanud ettevõtte tegelikule olukorrale 75% juhtudest. Lisaks ei olnud mitte üheski ettevõttes läbi viidud keemiliste ohutegurite mõõdistamisi. Nii ei olegi päris selge, milline on ühe või teise kemikaali kontsentratsioon sissehingatavas õhus, kas ventilatsioon tagab piisava õhuvahetuse ning ohtlike ainete eraldamise töökeskkonnast.

Tabel 1. Riskianalüüsi läbiviimine on korraldatud ja kõik töökeskkonna ohutegurid on hinnatud.

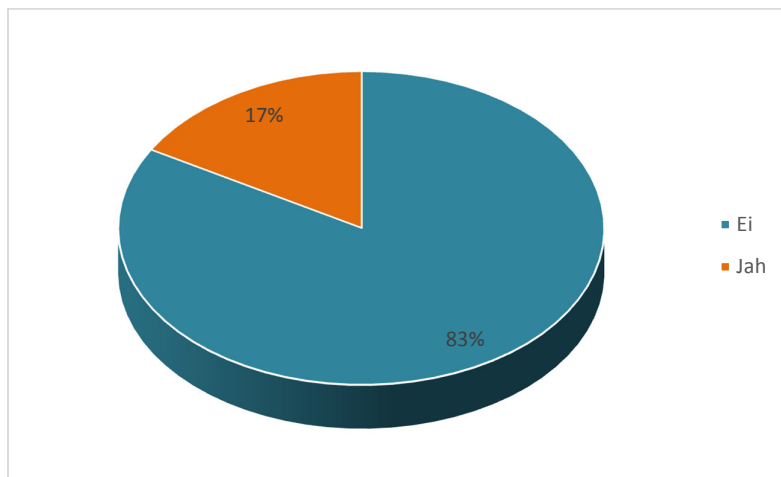

2. Tegevuskava aja- ja asjakohasus oli samuti probleem.

Enamikel juhtudel kahjuks puudus riskianalüüsi alusel koostatud tegevuskava. Kui tegevuskava oli olemas, siis asjakohased meetmed olid pigem kavandamata, sest töökeskkonna riskid olid alahinnatud.

Samuti oli tegevuskavas toodud meetmed väga üldsõnalised ning sinna märgituga töökeskkonna paranemisele kaasa ei aidata.

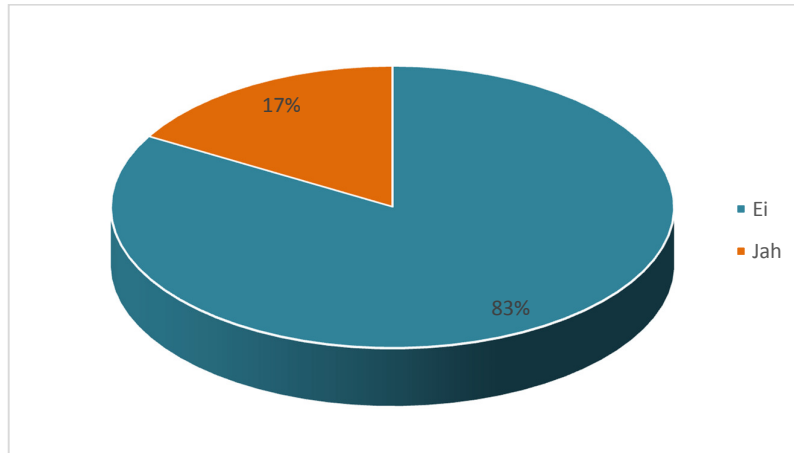
Tabel 2. Riskianalüüsi alusel koostatud kirjaliku tegevuskava olemasolu.

3. Enamikes kontrollitud ettevõtetes ei olnud töötajate tervisekontroll töötervishoiuarsti juures korraldatud.

Ühel juhul oli töökeskkonna riskianalüüsis jõutud järeldusele, et töötajatele ei ole vaja tervisekontrolli korraldada ning ühel juhul ei olnud tööandja arvestanud töötervishoiuarsti ettepanekutega töötajate töövõime säilitamiseks.

Tabel 3. Töötajate tervisekontrolli korraldamine

4. Kõikides külastatud autopesulates on tööülesannete täitmiseks sobiv temperatuur ja töökohad olid varustatud vajaliku sisse- ja väljapuhke ventilatsiooniga.

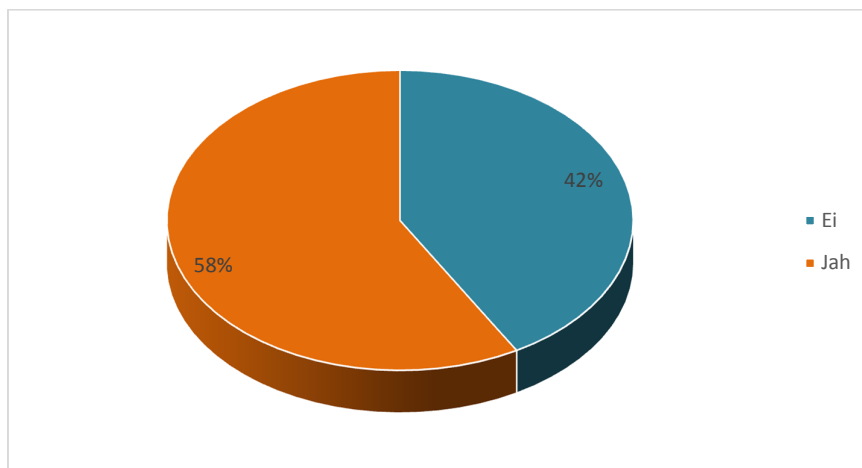
Tööandjad olid enamasti arvestanud võimalusega, et uste avamine on täiendava tuuletõmbuse allikaks ning see võib liigselt tööruume maha jahutada. Nende ohtude vastu olid abinõud leitud.

5. Töökohti üldiselt hinnates võib märkida, et kõikides ettevõtetes oli töökohtadel piisavalt ruumi, et oma töötajad saaksid tööülesandeid täita ning ka erinevate töövahendite hoidmine oli hästi korraldatud. Küll aga oli probleemiks komistamise ja kukkumise oht.

See on kahjuks endiselt probleem, kuigi töötaja kukkumine samalt tasapinnalt on tööõnnetuste põhjusena üheks sagedasemaks.

Positiivsena võib aga märkida, et ohutusjuhendites oli täiendava ohuna kukkumisoht oli välja toodud töötajatele olid antud vajalikud juhised. Samuti oli ohtu vähendatud libisemiskindlate kummikute soetamisega töötajatele.

Tabel 4. Töökohal on välistatud töötaja libisemine, komistamine, kukkumine.

Nendes ettevõtetes toimunud tööõnnetusi analüüsid selgus, et töötajatega on toimunud kaks tööõnnetust, mille põhjusteks on märgitud komistamine ja kukkumine.

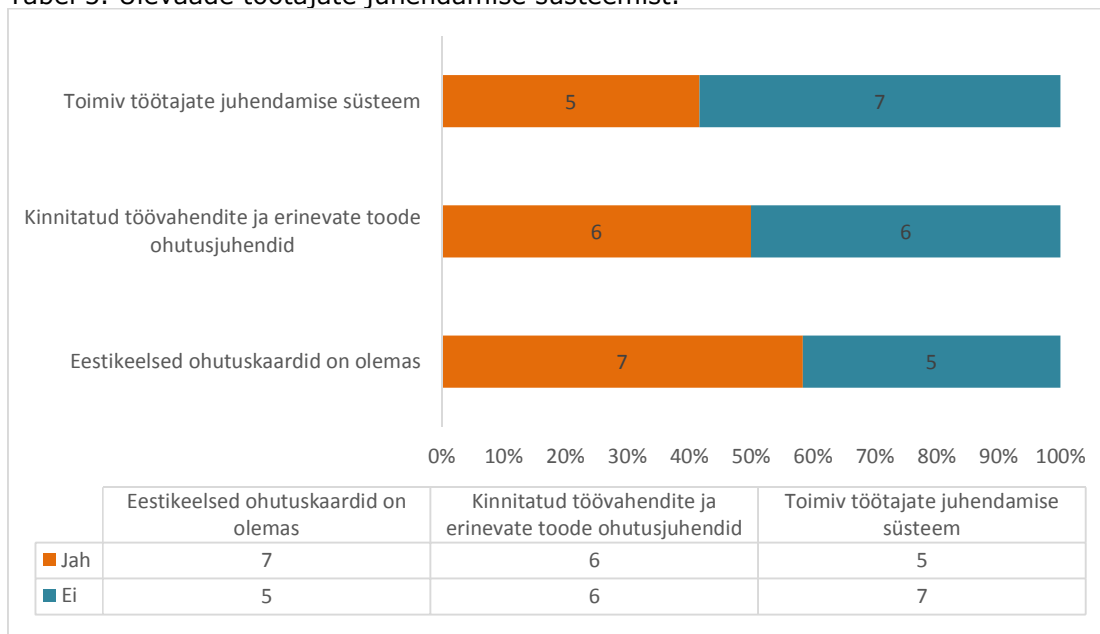
6. Probleemina võib välja tuua ka ohtlikke kemikaale sisaldavate seadmete, nõude ja muude töövahendite märgistamine.

Sellega esines vajakajäämisi 30% külastatud ettevõtetest. Peamise puudusena saab välja tuua, et kanistrid, kus kemikaale hoiti, olid märgistamata.

7. Raskuste käsitsi teisaldamine ei olnud kontrollitud ettevõtetes probleemiks ning tööandjad olid hankinud abivahendid suuremate kanistrite transpordiks.
8. Järgnevalt hinnati töötajate juhendamise süsteemi – kas tööandja on määranud, milliseid ohutusjuhendeid töötajatele tutvustakse, kas on olemas kõik vajalikud ohutusjuhendid, töötajatele kättesaadavad eestikeelsed ohutuskaardid.

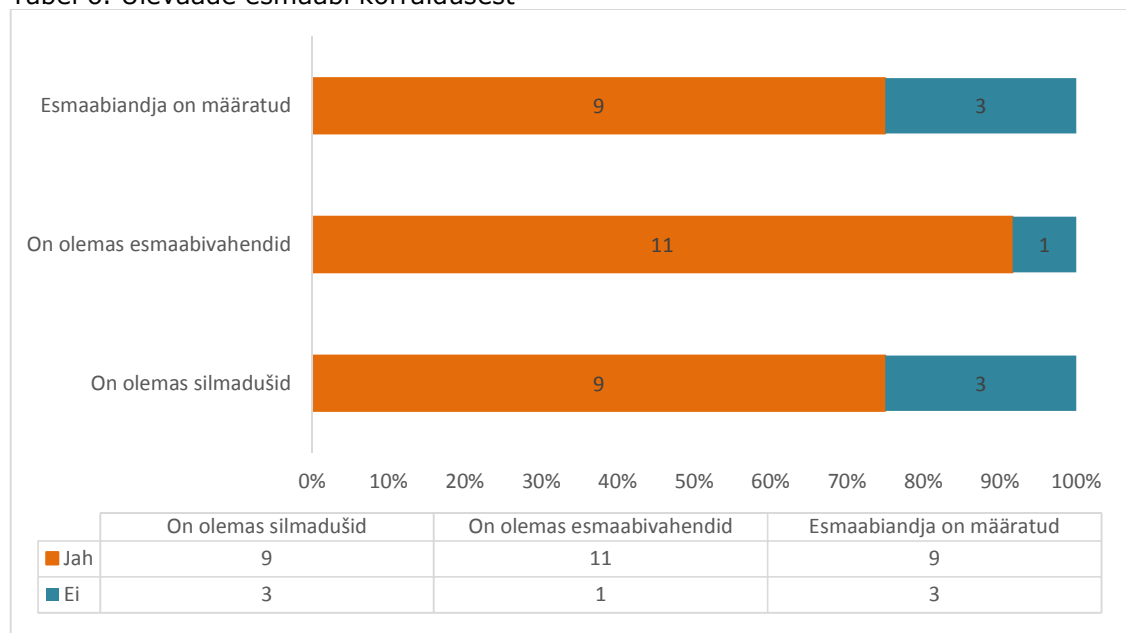
Ka selles valdkonnas oli mitmeid puudujääke.

Tabel 5. Ülevaade töötajate juhendamise süsteemist.

9. Kõikides ettevõtetes olid tööandjad töötajatele väljastanud isikukaitsevahendid (edaspidi IKV), kuid rikkumisi esines IKV väljastamise nõuetekohase registreerimisega.
10. Töötajate tööaeg enamikes ettevõtetes (8) on 8 tundi, kuid töötatakse ka 9- ja 11-tunniste tööpäevadega.
- Töötajatele on võimaldatud ka lühemaid puhkepause, mis arvatakse tööaja sisse. Üksikutel juhtudel neid ei olnud küll fikseeritud töökorralduse reeglites ega ka muudes dokumentides, kuid töötajad kinnitasid, et puhkepauside kasutamine on võimalik.
11. Ka töötajate olmetingimused olid valdavalt head ning töötajatel oli kasutada nii duššidega pesemisruumid kui ka piisavalt ruumikad puhkeruumid.
12. Viimase plokina vaadeldi tööandja tegevust esmaabi korraldamisel. Selgitati, kas tööandja on määranud esmaabiandja, kas vajalikud esmaabivahendid on kättesaadavad ning kas töötajatel on võimalik kasutada silmadušše, kui silma satub kemikaale või võõrkeha.

Tabel 6. Ülevaade esmaabi korraldusest

Kokkuvõtte ja soovitusena toob Tööinspektsioon välja:

1. Riskide hindamisel ei tohi ohutegureid alahinnata. Ei füüsiline koormus (korduvad ühetaolised liigutused, ebamugavas kehaasendis töötamine) ega ohtlikud kemikaalid ei pruugi töötaja tervisele avaldada mõju kohe. Probleemid terviselega võivad ilmnedas alles mõne aja möödudes. Selle tõttu ongi oluline arvestada, et reaktsioon ebasoodsa ohuteguri toimele võib tekkida alles nädalate, kuude või koguni aastate pärast.
2. Riskianalüüs, milles on tuvastatud töökeskkonna ohutegurid peab lõppema kirjaliku tegevuskava koostamisega. Tegevuskavas tuleb määrata ohutusabinõud ja nende rakendamise kord. Tegevuskavas toodud

ohutusabinõude eesmärgiks on kaitsta ohtlike kemikaalidega kokku puutuvate töötajate tervist.

3. Töötajate juhendamine ohutult töötamiseks ei ole vaid formaalsus. Vajalik on koostada ohutusjuhendid tehtavate tööde, kasutatavate seadmete kohta ning töötajaid nende alusel ka juhendada. Korralik töötajate juhendamine asjakohaste juhendite järgi aitab vältida nii tööõnnetusi kui ka tööga seotud haigestumisi ning säästa ka ettevõtte raha.
4. Kui töötaja puutub kokku töökeskkonna ohuteguritega ning need võivad mõju avaldada töötaja tervisele, tuleb töötajale korraldada tervisekontroll töötervishoiuarsti juures. Ohtlike kemikaalidega kokkupuutel võib olla vajalik lisaks tavapärasele tervisekontrollile ka bioloogiline seire, mille käigus määratakse töötaja veres või uriinis kemikaali või tema metaboliidi sisaldus. Tervisekontrolliks vajalike uuringute mahu üle otsustab töötervishoiuarst, kuid tal on kindlasti vaja teada, et töötaja tervist mõjutab keemiline ohutegur. Seega riskianalüüs ning ohutegurite objektiivne hindamine ning asjakohased kemikaalide ohutuskaartide olemasolu on äärmiselt olulised.
5. Tervisekontrolli korraldamisel on vajalik teada ka, et kui tervisekontrolli käigus diagnoositakse töötajal haigus või tuvastatakse tööst tingitud tervisehäire, peab tööandja korraldama tervisekontrolli ka kõigile teistele samalaadsetes tingimustes töötavatele töötajatele. Tööandja on kohustatud tervisekontrolli tulemuste alusel rakendama töötervishoiuarsti ettepanekuid, tagama vajalikud kaitse- ja ennetusabinõud ning seiresüsteemide töö.

Kokkuvõtte koostas:

Silja Soon
Töötervishoiualase järelevalve talitus

19.05.2007